

SỰ CẦN THIẾT PHẢI KHÔI PHỤC LẠI CHỢ NỔI NGÃ BẢY VÀ VẤN ĐỀ KHAI THÁC TRONG DU LỊCH

Nguyễn Trọng Nhân*

1. Lịch sử hình thành, phát triển địa danh Ngã Bảy và chợ nổi Ngã Bảy

Cánh đồng Phụng Hiệp phía hữu ngạn sông Hậu mà trước kia người Pháp gọi là Plaine des Roseaux, tuy đất tốt nhưng hoang vu đầy lau sậy, với địa thế tương tối cao (so với Châu Đốc và Rạch Giá), với đất phù sa ngọt dễ trồng hoa màu lại gần đường giao thông về Sài Gòn, lúa bán có giá⁽¹⁾ nên người Pháp rất quan tâm trong việc nạo vét, mở rộng các kênh rạch nhỏ, dùng xáng múc tạo ra các kênh xáng mới để nối liền với các kênh rạch vùng lân cận. Việc phát triển hệ thống thủy lợi có tác dụng to lớn trong việc tạo lập đường giao thông để chuyên chở hàng hóa, xả lũ, chống úng ngập, thau phèn, để dân định cư khai hoang và sản xuất nhằm thu thuế, đồng thời còn vì mục đích quân sự.

Công tác khai thông, nạo vét những kênh rạch sẵn có và đào thêm những kênh mới ở cánh đồng Phụng Hiệp được thực hiện chủ yếu vào thập niên đầu (kênh Mương Lộ được đào trong thời gian 1901-1905, kênh Lái Hiếu 1906-1908) và kéo dài đến gần nửa thập niên thứ hai (kênh Xẻo Vòng 1908-1912) của thế kỷ XX, tạo thành bảy nhánh sông quy tụ về một trung tâm gọi là Ngã Bảy. Nếu lấy quốc lộ 1A hướng về phía Sóc Trăng làm mục tiêu rồi đếm thứ tự theo chiều kim đồng hồ thì bảy nhánh sông có tên như sau: kênh Mương Lộ dọc theo quốc lộ 1A xuống Sóc Trăng, kênh Bùn Tàu đi về Ngã Năm (Sóc Trăng) rồi xuống Bạc Liêu-Cà Mau, kênh Lái Hiếu xuống Long Mỹ, kênh Xẻo Môn vô cánh đồng Sậy Niếu, kênh Xẻo Vòng dọc theo quốc lộ 1A lên thị trấn Cái Tắc, kênh Cái Côn (kênh Xáng) nối liền Ngã Bảy với sông Hậu, kênh Mang Cá xuống Kế Sách (Sóc Trăng).

Năm 1915 tại Ngã Bảy hình thành nên trung tâm quận lỵ Phụng Hiệp trên cơ sở di dời từ quận lỵ Rạch Gòi.⁽²⁾ Lúc bấy giờ vùng đất xung quanh trung tâm quận lỵ vẫn còn lau sậy hoang vu. Người dân từ các nơi như Sóc Trăng, Mỹ Tho, Tân An... tụ hội về và tranh nhau từng tấc đất ở mặt tiền dọc theo các bờ kênh xáng. Người dân chủ yếu làm ruộng, có người làm nghề hút tóc, thợ mộc, mua bán hàng xén, bán quán cà phê, hủ tiếu... Tại quận lỵ Ngã Bảy lúc bấy giờ, hầu hết người Việt là dân nghèo nên gặp nhiều khó khăn trong việc tạo dựng cơ nghiệp. Cùng với đó là sự cạnh tranh và chèn ép của các nhà buôn bán lớn người Hoa trong các hoạt động thương mại, sản xuất tiểu thủ công nghiệp, dịch vụ... Vì ngay lúc đầu lập chợ Ngã Bảy, có nhiều Hoa Kiều đến cư trú và hoạt động thương mại. Họ trở thành chủ các chành lúa, chủ trại cửa lớn nên độc quyền trong các lĩnh vực lúa gạo và gỗ. Một số Hoa Kiều khác lại kinh doanh tạp hóa, ghe hàng, khách sạn, quán

* Khoa Khoa học Xã hội và Nhân văn, Trường Đại học Cần Thơ.

com, quán hủ tấu, mổ heo... Đối với một số người Việt có chút ít vốn thì mở các tiệm cầm đồ, thợ bạc, tiệm vàng....⁽³⁾

Từ năm 1975, thị trấn Phụng Hiệp là huyện lỵ của huyện Phụng Hiệp, trực thuộc tỉnh Hậu Giang.

Năm 2005, thị xã Tân Hiệp được thành lập trên cơ sở nâng cấp từ thị trấn Phụng Hiệp và theo đó huyện Phụng Hiệp được chia tách thành hai đơn vị hành chính: thị xã Tân Hiệp và huyện Phụng Hiệp mới. Tuy nhiên, do sự không đồng tình của người dân về tên Tân Hiệp nên đến năm 2006, thị xã Tân Hiệp lại được đổi tên thành thị xã Ngã Bảy cho đến ngày nay.

Hiện nay chưa thấy tài liệu nào xác định thời điểm ra đời chính xác của chợ nổi Ngã Bảy. Tuy nhiên, căn cứ theo lời kể của một số vị cao niên ở địa phương, đồng thời so sánh với nguyên nhân ra đời của các chợ nổi khác ở vùng đồng bằng sông Cửu Long, có thể khẳng định chợ nổi Ngã Bảy ra đời sau khi quận lỵ Phụng Hiệp được thành lập (1915), tức khoảng nửa cuối thập niên 20 và phát triển cực thịnh vào những thập niên 80, 90 của thế kỷ XX.

Chợ nổi Ngã Bảy hay còn gọi là chợ nổi Phụng Hiệp nằm bên cạnh thị trấn Phụng Hiệp trước đây, chợ cách thành phố Cần Thơ khoảng 30km theo quốc lộ 1A. Do nằm ở vị trí trung tâm của một vùng sản xuất nông nghiệp, thủ công nghiệp rộng lớn và nằm trên trục lộ giao thông thủy chiến lược nên chợ nổi Ngã Bảy đã từng một thời là chợ đầu mối, với các hoạt động mua bán rất sầm uất.

Lúc ban đầu chợ nổi Ngã Bảy ra đời nhằm đáp ứng nhu cầu tiêu thụ hàng nông sản trong vùng và sau đó các mặt hàng thủ công truyền thống, đồ gia dụng, nhu yếu phẩm, đồ ăn thức uống cũng ra đời trên chợ nổi này. Nhà văn Sơn Nam, trong tập hồi ký *Từ U Minh đến Cần Thơ*, nhận xét về chợ nổi Ngã Bảy như sau: "...tại Ngã Bảy này ghe, thuyền, tàu thủy ngày đêm rộn rịp. Có bán thức ăn, thức uống cho ghe thuyền. Bán không sợ ế, vì giới tiểu thương dám ăn xài, tương lai đang mở rộng trước mắt...".⁽⁴⁾ Có thể nói, trong quá khứ, chợ nổi Ngã Bảy đã thực hiện được chức năng trung chuyển kết nối giữa các ngành nông nghiệp, công nghiệp, thương mại, dịch vụ, tiểu thủ công; đồng thời còn góp phần gắn kết giữa đô thị với nông thôn. Theo Nhâm Hùng, trước đây chợ nổi Ngã Bảy là một điểm trung chuyển hàng hóa có hiệu quả nhất và có quy mô lớn nhất Việt Nam.⁽⁵⁾

2. Sự cần thiết phải khôi phục lại chợ nổi Ngã Bảy nhằm mục đích phát triển du lịch

2.1. Vai trò của chợ nổi Ngã Bảy đối với hoạt động du lịch trong quá khứ

Trước đây, chợ nổi Ngã Bảy là một trong những chợ nổi có chiều sâu về văn hóa và đây thật sự là một trong những yếu tố đóng vai trò quan trọng trong việc thu hút du khách trong và ngoài nước đến với tỉnh Hậu Giang nói riêng và vùng đồng bằng sông Cửu Long nói chung. Các dấu ấn văn hóa thể hiện ở hai khía cạnh nội sinh và ngoại sinh.

Ở khía cạnh văn hóa nội sinh, chợ nổi Ngã Bảy chứa đựng những yếu tố văn hóa vật thể và phi vật thể được kết tinh từ hoạt động mua bán trên sông nước của cư dân trong mấy trăm năm lịch sử. Ở chợ nổi có nhiều chiếc ghe giống như ngôi nhà di động với nhiều thế hệ cùng chung sống. Trên ghe có cả hoa kiểng, vật nuôi (chó, mèo), xe gắn máy, phương tiện giải trí (tivi, radio). Thương buôn dùng lối tiếp thị hàng hóa bằng *cây bèo* (cây sào dài cắm trên ghe để mắc các loại hàng cần bán). Bên cạnh đó, các hoạt động buôn bán thức ăn, đồ uống, đồ gia dụng, nhu yếu phẩm cũng xuất hiện nhằm đáp ứng nhu cầu cho khách thương hồ và cho cả du khách. Những lúc rảnh rỗi, người đi ghe còn tụ tập đánh cờ tướng, uống trà nói chuyện đời, đàn ca tài tử... nhằm để giải sầu, trao đổi nghệ thuật hay so tài thấp cao. Xưa kia, nhiều đôi trai gái muốn làm quen với nhau thì dùng điệu hò. Theo Sơn Nam, khi “chợ Ngã Bảy trở thành huyện lỵ, khách thương hồ từ bảy ngả kinh xáng gặp nhau, un đúc nên điệu hò Ngã Bảy độc đáo”.⁽⁶⁾ Năm 2002, một nhà nghiên cứu văn hóa người Australia cùng với đoàn làm phim VTV đến thăm chợ nổi Ngã Bảy đã thốt lên: “Đó là thương trường lộ thiên kỳ diệu, là sự bùng nổ của sắc màu, âm thanh, hương vị thiên nhiên, con người mang đậm sắc thái Việt. Một thứ văn hóa cộng đồng chứa đầy tính duy cảm”.⁽⁷⁾

Ở khía cạnh văn hóa ngoại sinh, chợ nổi Ngã Bảy là nỗi niềm cảm hứng sáng tác của nhiều nhạc sĩ, ca sĩ, nghệ sĩ, nhà văn, nhà thơ... Đối với lĩnh vực âm nhạc, thơ ca, chợ nổi Ngã Bảy gắn liền với bài vọng cổ “Tình anh bán chiếu” của cố soạn giả Viễn Châu trong dịp ông từ Bạc Liêu về Thành phố Hồ Chí Minh (1963). Nội dung của bài hát thể hiện chuyện tình đơn phương của người trai thương hồ Cà Mau với cô gái Ngã Bảy-Phụng Hiệp.⁽⁸⁾ Nhạc sĩ Sơn Hà, quê ở Phụng Hiệp, gắn bó một đời với sông nước Ngã Bảy đã sáng tác bài hát “Bảy dòng sông nhớ”. Soạn giả Ngô Hồng Khanh với bài hát “Khóm ngọt”, năm 2005; tác giả Dương Thị Thu Vân quê ở Bến Tre với tác phẩm “Khúc tình gạo trắng nước trong”, năm 2008, đều có miêu tả về địa danh chợ nổi Ngã Bảy.⁽⁹⁾ Trong lĩnh vực văn học và điện ảnh với bộ phim “Ván bài lật ngửa” chuyển thể từ tiểu thuyết của nhà văn Trần Bạch Đằng, hình ảnh chợ nổi Ngã Bảy hiện ra khi nhân vật chính Nguyễn Thành Luân rời vùng giải phóng Khu 9 ra chợ Phụng Hiệp để lên xe về Sài Gòn, bắt đầu cuộc đời hoạt động điệp báo sau hiệp định Genève 1954. Năm 1995, nhà văn Mường Mán viết kịch bản phim “Chuyện Ngã Bảy” kể về cuộc đời nổi trôi của ba chị em gái sống bằng nghề thương hồ, trên chiếc ghe nhỏ, sau đó cô em chạy theo tiếng gọi của một anh chàng lừa đảo, rồi cả hai chị em bị gạt bán vào động mại dâm. Bộ phim được Đài truyền hình TP Hồ Chí Minh (HTV) sản xuất và đạt giải nhất về phim truyện truyền hình tại Liên hoan phim truyền hình toàn quốc năm 1996.⁽¹⁰⁾

Nhờ những giá trị văn hóa trên đã góp phần làm nên tên tuổi hay thương hiệu của Ngã Bảy trong một thời gian dài trong quá khứ. Bên cạnh đó, chợ nổi Ngã Bảy còn gắn liền với nghề đóng ghe xuống, nghề đan cần xé, nghề lò than; chợ chim, chợ rùa, chợ rắn... là các sản phẩm du lịch đặc trưng của vùng được nhiều du khách kết hợp tham quan khi đến du lịch chợ nổi Ngã Bảy.

Hoạt động du lịch ở chợ nổi Ngã Bảy có từ cuối thập niên 80 của thế kỷ XX.⁽¹¹⁾ Theo Nguyễn Khắc Viện mô tả: “Sông Hậu mệnh mông, đôi bờ nơi

bến phà cách nhau 2km. Ngồi thuyền lướt trên sông mà xem phong cảnh hai bên mượt mà màu xanh cây trái thật là thú vị. Đến chỗ gặp nhau của 7 con kênh, lại có chợ nổi họp trên sông, ghe thuyền đậu san sát, người mua kẻ bán đều ngồi trên thuyền⁽¹²⁾. Dựa vào những cứ liệu trên có thể khẳng định du lịch chợ nổi Ngã Bảy đã có từ thập niên 80 của thế kỷ XX. Trước đây, chợ nổi Ngã Bảy được xem là chợ nổi lớn nhất và độc đáo nhất ở vùng đồng bằng sông Cửu Long và một thời gian dài đã trở thành biểu tượng của thị trấn Phụng Hiệp. Thời ấy, chợ nổi Ngã Bảy được giới thiệu trên nhiều trang web du lịch trong nước và trở nên phổ biến trong các chương trình du lịch ở miền Tây Nam Bộ. Theo Phạm Côn Sơn,⁽¹³⁾ chợ nổi Ngã Bảy là một trong ba chợ nổi lâu đời, nổi tiếng được nhiều người biết đến tại vùng đồng bằng sông Cửu Long; đây là điểm tham quan độc đáo trong các chương trình du lịch đến sông nước miền Tây đang được phát triển. Nói chung, Ngã Bảy đã từng là điểm đến lý tưởng không chỉ đối với khách nội địa mà còn cả đối với khách quốc tế. Theo Nhâm Hùng, những năm 1992-2000, mỗi ngày có từ 100-200 du khách nước ngoài đến tham quan chợ nổi này.⁽¹⁴⁾ Thời gian qua, nếu khu chợ này không bị di dời ắt hẳn sẽ có khá nhiều du khách quốc tế đến Ngã Bảy vì ít ra nơi đây đã được nhiều người trên thế giới biết đến qua các ấn phẩm giới thiệu về du lịch Việt Nam, qua Website, qua phim ảnh... Và cũng chính điều này giúp tiết kiệm được một khoảng chi phí đáng kể cho hoạt động tiếp thị trong du lịch. Theo kết quả nghiên cứu về du lịch, truyền miệng là nguồn thông tin quan trọng nhất để du khách lựa chọn một điểm đến trong chuyến du lịch của mình.

2.2. Một số điểm lợi và bất lợi khi di dời chợ nổi Ngã Bảy

Trong những năm đầu thế kỷ XXI, nhiều chợ nổi ở vùng đồng bằng sông Cửu Long bị di dời đến vị trí khác (như các chợ Cái Răng, Trà Ôn, Cái Bè) nhằm khắc phục tình trạng ách tắc và tai nạn giao thông. Riêng chợ nổi Ngã Bảy được chính quyền tỉnh Cần Thơ cũ di dời vào năm 2000 do tại khu chợ nổi này đã xảy ra một số vụ tai nạn giao thông đường thủy dẫn đến chết người. Hơn nữa, vì ý thức của bà con tiểu thương chưa cao, gây nên tình trạng ô nhiễm môi trường sông nước. Chợ nổi Ngã Bảy được di dời về hướng kênh xáng Cái Côn ở vàm kinh Ba Ngàn gần trung tâm xã Đại Thành, cách thị xã Ngã Bảy 3km và được gọi là chợ nổi Ba Ngàn. Sau khi di dời chợ đã đảm bảo được vấn đề an toàn giao thông đường thủy và vấn đề môi trường sông nước tại thị xã Ngã Bảy. Tuy nhiên, do vị trí địa lý không thuận lợi (chỉ nằm ở ngã tư sông, xa chợ phố, dân cư thưa thớt) nên khu chợ mới này khó lòng thu hút được giới thương hồ đến mua bán. Sau khi chợ bị di dời, khách thương hồ phần lớn xuống Ngã Năm (Sóc Trăng), ngược lên Trà Ôn (Vĩnh Long) hoặc lên tận Cái Bè (Tiền Giang) để neo đậu, buôn bán làm cho chợ Ba Ngàn ngày càng thưa vắng ghe xuồng. Điều này không những làm mất đi một điểm chợ đầu mối trong việc phân phối, tiêu thụ hàng hóa trong vùng mà còn đánh mất luôn cơ hội phát triển du lịch ở tỉnh Hậu Giang và đồng thời cũng đánh mất đi biểu tượng của một địa danh vốn rất nổi tiếng trước đây không chỉ đối với khách trong nước mà còn cả đối với khách quốc tế. Theo người dân mua bán tại chợ nổi Ba Ngàn, từ khi di dời chợ đến nay hoạt động mua bán tại khu chợ mới trở nên vắng vẻ, số lượng ghe xuồng

giảm 50% so với trước đây; cả tháng mới thấy lác đác vài du khách quốc tế thay vì 100-200 khách/ngày như trước ở chợ Ngã Bảy; đò ngang chỉ còn trên 20 chiếc thay vì 200-300 chiếc như trước đây. Rất nhiều người chèo đò ở chợ nổi Ngã Bảy phải chuyển sang nghề chạy xe ôm, bán hàng xách... Một hướng dẫn viên của Công ty Cổ phần Du lịch Cần Thơ cho biết khi khách mua tour đi Ngã Bảy nhưng lại đưa qua Ba Ngàn, khách không đồng ý nhưng chợ nổi Ngã Bảy không còn để mà đi.⁽¹⁵⁾

Chỉ dựa vào tình trạng ách tắc và tai nạn giao thông để làm cơ sở cho việc di dời chợ nổi thì chưa thật sự thỏa đáng vì vấn đề này hoàn toàn có khả năng khắc phục được. Riêng vấn đề ô nhiễm môi trường không phải xuất phát từ địa điểm mà chính từ bản thân của mỗi người dân mua bán và không thể nói việc di dời đi nơi khác thì tự dưng người dân sẽ không vứt rác bừa bãi xuống sông. Cần nhắm đến các hiệu quả mà chợ nổi mang lại hơn là chỉ nhìn thấy một số hạn chế rồi di dời tùy ý. Thiết nghĩ khi nhìn nhận được những hạn chế của chợ nổi và tìm ra các giải pháp để khắc phục chắc chắn sẽ tốt hơn.

Dù thế nào đi nữa thì chợ nổi Ba Ngàn cũng không có khả năng thu hút du khách mạnh như chợ nổi Ngã Bảy. Vì suy cho cùng Ba Ngàn vẫn còn thiếu rất nhiều yếu tố mà du khách hướng đến trong chuyến đi của mình, đó là: bề dày lịch sử, chiều sâu văn hóa, làng nghề thủ công truyền thống gắn liền với thiên nhiên-môi trường-hoạt động sinh kế của người dân, công trình lịch sử-văn hóa-kiến trúc-nghệ thuật, tên người, tên đất và ngay cả các hoạt động mang tính dân gian. Phát triển du lịch một cách hiệu quả và bền vững không phải theo ý muốn chủ quan của người làm du lịch mà phải xuất phát từ sở thích, nguyện vọng, nhu cầu của du khách.

3. Kết luận và kiến nghị

Trong quá khứ, chợ nổi Ngã Bảy là chợ có quy mô lớn và sung túc nhất so với các chợ nổi khác ở vùng đồng bằng sông Cửu Long. Hơn nữa, đây còn là khu chợ có lịch sử hình thành và phát triển lâu đời gắn liền với quá trình thủy lợi hóa và khai hoang, sản xuất, lập làng của cư dân ở cánh đồng Phụng Hiệp đầy lau sậy, hoang vu.

Ngót một thế kỷ qua, chợ nổi Ngã Bảy đã có những đóng góp to lớn trong việc thu hút và tiêu thụ nhiều loại hàng hóa trong vùng, đặc biệt là các mặt hàng nông sản, góp phần thúc đẩy hoạt động sản xuất của nông dân và đồng thời giải quyết được một số lượng đáng kể công ăn việc làm, mang lại thu nhập cho thương lái, những người mua bán nhỏ và tầng lớp hoạt động dịch vụ ở chợ nổi.

Với lịch sử hình thành và phát triển lâu đời, chợ nổi Ngã Bảy còn là nơi sản sinh và duy trì những yếu tố văn hóa thương hồ vốn chỉ hiện diện ở vùng đất phương Nam gắn liền với văn minh sông nước, miệt vườn. Nhờ đó có thể hiểu được phần nào về thiên nhiên và hoạt động kinh tế của con người ở vùng đất mới này trong lịch sử. Cũng nhờ sự kết tinh các giá trị văn hóa độc đáo, riêng biệt nên từ lâu Ngã Bảy đã trở thành một điểm đến du lịch lý tưởng của nhiều du khách trong và ngoài nước.

Với phương thức mua bán sinh động, khách thương hồ tập trung đông đúc, người dân mua bán thật thà chân chất, khung cảnh gần gũi, dân dã nên chợ nổi còn là niềm cảm hứng sáng tác của nhiều nhà văn, nhà thơ, nhạc sĩ, ca sĩ và còn được ghi hình trong một số bộ phim.

Từ đó cho thấy việc khôi phục, gìn giữ và phát triển chợ nổi này trong tương lai là rất cần thiết. Còn nhớ người sáng lập ra Hiệp hội Thám hiểm những dòng sông lớn trên thế giới, ông Jacques Yves Cousteau khi đi thuyền từ cửa sông Hậu ngược lên thượng nguồn để khám phá dòng Mekong năm 1992, đến chợ nổi Ngã Bảy ông nhận xét: “Đây là khu chợ nổi độc đáo của thế giới, quy mô lớn hơn cả chợ nổi ở Thái Lan nên rất cần giữ gìn và phát huy”.⁽¹⁶⁾

Vấn đề cần phải quan tâm khi khôi phục lại chợ nổi Ngã Bảy là quy hoạch bến bãi neo đậu, phân luồng giao thông hợp lý nhằm tránh tình trạng ùn tắc và tai nạn giao thông; cần giáo dục, tuyên truyền để nâng cao nhận thức cho người dân, khách thương hồ trong việc bảo vệ môi trường sông nước. Bên cạnh đó, cũng nên tạo điều kiện thuận lợi cho người mua bán được tiếp cận với nguồn nước sạch, nhà vệ sinh công cộng hay những thông tin về thị trường mua bán tại chợ nổi.

Cần khôi phục lại chợ động vật hoang dã trước đây nhưng cần có quy định chỉ được buôn bán những loài động vật được Nhà nước cho phép, đồng thời tăng cường sự giám sát, quản lý của chính quyền địa phương để người buôn bán không vi phạm pháp luật.

Nên xây dựng đài quan sát để du khách có thể nhìn được toàn cảnh chợ nổi, chợ phố và các nhánh sông quy tụ tại Ngã Bảy.

Cần sưu tầm những bài hát, điệu hò, bài thơ, tác phẩm văn học, lịch sử gắn liền với địa danh Ngã Bảy nhằm giới thiệu và phục vụ du khách thông qua trung tâm hướng dẫn du lịch, du thuyền văn hóa và các hướng dẫn viên.

Xây dựng nhà hàng nổi trên sông để phục vụ nhu cầu ẩm thực cho du khách, đặc biệt chú ý khai thác các món ăn đặc trưng, dân dã vùng đất Phụng Hiệp, Hậu Giang.

Thành lập ban quản lý chợ nổi và ban quản lý du lịch để điều tiết giao thông, hoạt động mua bán, tham quan du lịch, đồng thời thống kê số lượng ghe xuồng mua bán, khách tham quan, doanh thu hàng năm làm cơ sở dữ liệu cho việc nghiên cứu khi cần thiết.

Liên kết với du lịch văn hóa chùa chiền Khmer của tỉnh Sóc Trăng, du lịch sinh thái ở lung Ngọc Hoàng (Hậu Giang), du lịch vườn ở Cần Thơ để làm thành một tour du lịch trọn gói.

Gắn hoạt động thương mại với du lịch ở chợ nổi sẽ là giải pháp hữu hiệu nhất để vừa mang lại lợi ích cho khách thương hồ vừa mang lại lợi ích cho người dân địa phương, đồng thời các đơn vị kinh doanh du lịch cũng được hưởng lợi, từ đó mới có thể duy trì và phát triển được chợ nổi này trong tương lai.

Cần phải thấy rằng việc giữ gìn và phát huy những giá trị văn hóa bản địa là rất cần thiết. Có như vậy mới mong làm giàu được bản sắc văn hóa

của dân tộc, là cơ sở để tồn tại và phát triển của một quốc gia. Việc khôi phục và gìn giữ chợ nổi Ngã Bảy cũng nhằm trả lại cho địa danh này những giá trị vốn có của nó và để cho các thế hệ mai sau hiểu về lịch sử, văn hóa của vùng đất, thiết nghĩ cũng là việc mà chúng ta cần phải làm.

N T N

CHÚ THÍCH

- (1) Sơn Nam, *Lịch sử khẩn hoang miền Nam*, Nxb Trẻ, 2005, tr. 315.
- (2) Sơn Nam, *Tìm hiểu đất Hậu Giang và lịch sử đất An Giang*, Nxb Trẻ, 2005, tr. 318.
- (3) Đặng Hồng, *Ký ức một thời về Ngã Bảy-Phụng Hiệp*, Ban Tuyên giáo Thị ủy Ngã Bảy, 2011.
- (4) Dẫn theo Nhâm Hùng, *Ngã Bảy xưa và nay*, Nxb Trẻ, 2011, tr. 48.
- (5) Nhâm Hùng, 2011, Sdd, tr. 38-41.
- (6) Sơn Nam, *Tìm hiểu đất Hậu Giang và lịch sử đất An Giang*, Nxb Trẻ, 2005, tr. 121.
- (7) <http://www.vietgle.vn/trithucviet/detail.aspx?key=th%E1%BB%8B+x%C3%A3+Ng%C3%A3+B%E1%BA%A3y&type=A0>.
- (8) Nhâm Hùng, *Chợ nổi đồng bằng sông Cửu Long*, Nxb Trẻ, 2009, tr. 64, 73.
- (9) Nhâm Hùng, Sdd, tr. 77-78.
- (10) Nhâm Hùng, Sdd, tr. 75-76.
- (11) Nhâm Hùng, Sdd, tr. 82.
- (12) Nguyễn Khắc Viện và cs, *Đất nước Việt Nam*, Công ty Tuyên truyền và Quảng cáo Du lịch (Vietnam Tourism) xuất bản, 1989, tr. 425-426.
- (13) Phạm Côn Sơn, *Non nước Việt Nam* (Sắc màu Nam Bộ), Nxb Phương Đông, 2005, tr. 354.
- (14) Nhâm Hùng, Sdd, tr. 82.
- (15) <http://www.sggp.org.vn/daututaichinh/2007/6/105000/>
- (16) Nhâm Hùng, Sdd, tr. 88.

TÓM TẮT

Chợ nổi Ngã Bảy trước đây nằm cạnh thị trấn Ngã Bảy thuộc huyện Phụng Hiệp, tỉnh Hậu Giang. Năm 2000 chợ đã bị di dời về phía vàm kinh Ba Ngàn ở xã Đại Thành, cách địa điểm cũ khoảng 3km và có tên là chợ nổi Ba Ngàn. So với các chợ nổi khác trong vùng, chợ nổi Ngã Bảy có lịch sử hình thành khá lâu đời; đã từng có quy mô mua bán rộng lớn; chứa đựng nhiều yếu tố văn hóa bản địa đặc sắc gắn liền với cuộc sống của cư dân vùng sông nước; đồng thời là địa điểm được nhiều du khách trong và ngoài nước biết đến và lựa chọn trong các chuyến du lịch khi đến miền Tây Nam Bộ. Trên cơ sở phân tích vai trò của chợ nổi Ngã Bảy trong quá khứ; so sánh các điểm lợi và bất lợi của chợ nổi Ngã Bảy so với chợ nổi Ba Ngàn cho thấy sự cần thiết phải khôi phục lại chợ nổi Ngã Bảy nhằm mục tiêu thúc đẩy phát triển du lịch nói riêng và phát triển kinh tế-xã hội, văn hóa của vùng nói chung.

ABSTRACT

THE NECESSITY OF RESTORING “NGÃ BẢY” FLOATING MARKET AND THE ISSUES OF TOURIST EXPLOITATION

Formerly, Ngã Bảy Floating Market (also called Phụng Hiệp Floating Market) was located next to Ngã Bảy town, Phụng Hiệp district, Hậu Giang province. In 2000, the market was moved to Ba Ngàn canal in Đại Thành commune, about 3 kilometers away from the old location and was renamed Ba Ngàn Floating Market. Among other floating markets in the area, Ngã Bảy Floating Market has a long-standing history with a large-scale trading and contains many unique autochthonous cultural elements closely associated with the life of waterway local residents, and is well known and often chosen to visit in the tours to Tây Nam Bộ (literally “Southwestern region”) by both domestic and foreign tourists. On the basis of analyzing the advantages and disadvantages between

Ngã Bảy Floating Market and Ba Ngàn Floating Market, the author thinks that it is necessary to restore Ngã Bảy Floating Market in order to promote tourism industry in particular and socio-cultural-economic development in general.